חמשת רבעים קמח. רש"י לא גרס ועוד משום דממשה לוגין ליפורים בגמלוס הוי כעיסת מדבר ור"ת מפרש דהיינו כר' יוסי דאמר בפ"ק דשבת (דף טו.) ממשה פטורים ממשה ועוד מיינין והיינו טעמא דר' יוסי דלאחר הפרשת חלה בעינן שיעור עריסותיכם[א]:

לא שנו אלא בכרות שנושכות זו **את** זו. תימה דלא משמע הכי במסכת חלה (פ"ב משנה ד) דתנן העושה עיסתו קדין פטור מן החלה עד שישוכו רבי אליעזר אומר אף הרודה וכו' אלמא לא בעי ר' אליעזר שישוכו ואי לא גרס אף אתי שפיר דמלי למימר דבעי תרתי שישוכו ויתנס לסל:

לשבות

[ו]א[ב]חמשת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה הכי קאמר קבא מלוגנאי נמי [ב]אהאי שיעורא קאי אמר רב יוסף הני נשי דידן [ג]נהוג למיפא קפיזא לפיסחא א"ל אביי מאי דעתיך לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מפקע לה מחלה א"ל דעבדן כר' אליעזר [ד](דתניא) [ד]רבי אליעזר אומר [ה]הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל [ה]הלכה כרבי אליעזר א"ל והא איתמר עלה אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא בכרות של בבל שנושכות זו מזו אבל בעבין לא הא איתמר עלה א"ר חנינא אפי' כעבין בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזבזין [ו]מהו [ז]תוך כלי בעינן והא ליכא או דילמא אויר כלי בעינן והא איכא תיקו: תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן ר' יהושע אומר תנור מצרפן רבן שמעון בן גמליאל אומר כברות [א] של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות: **מתני'** רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה ר' עקיבא אומר [ו]לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן: **גמ'** ת"ר לשה היא מקטפת וחבירתה לשה תחתיה מקטפת היא אופה וחבירתה מקטפת תחתיה והשלישית לשה אופה היא לשה וחבירתה אופה תחתיה והשלישית מקטפת וחוזרת חלילה [ז]כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ: ר"ע אומר לא כל הנשים וכו': תניא אמר רבי עקיבא דנתי לפני רבן גמליאל ילמדינו רבינו בנשים זריזות או בנשים שאין זריזות בעצים לחים או בעצים יבשים בתנור חם או בתנור צונן אמר לי אין לך אלא מה ששנו חכמים זה הכלל תפח תלטוש בצונן: **מתני'** שיאור ישרף [ז]והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [ח]זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו: **גמ'** תנו רבנן [ט]איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק כקרני חגבים [ו]דברי ר' מאיר וחכמים אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו חייב כרת והאנן תנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי רבי יהודה אימא לרבי מאיר זה וזה האוכלו חייב כרת אמר רבא מאי טעמא דר' מאיר אין לך כל סדק וסדק מלמעלה שאין לו כמה סדקים מלמטה:

מתני'

יעקב בן יקר: **שנושכות זו אם זו.** שהן רחבות ועגולות כעין שלנו וכשמדביקין זו אצל זו בתנור נושכות זו מזו הלכך חדא היא: **אבל בעבין.** קוילו"ש בלע"ז ארוכין וקצרין ואין נושכין זה מזה: **טבלא שאין לה לבזבז.** מסגרת ושפה סביב לה ורדה פת לתוכה מן התנור: **מהו.** שתצטרף לר' אליעזר: **תנור מצרפן.** [ב] אף תנור מצרפן אף על פי שלא נתנן לסל: **לכרות של בבל הוי.** אבל כעבין לא: **מתני' רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת.** כל אחת מלא התנור ואין כאן חימוץ אף על פי שהאחת ממתנת עד שיאפו השתים: **וחכמים אומרים.** אין להקל כל כך שיהו לשות כאחת אלא שלש נשים עוסקות כל אחת בצבק שלה: **אחת לשה.** האחרונה לשה כשחבירתה האמצעית מקטפת והשלישית שלשה תחלה אופה וסידרא מפרש בגמרא: **לא כל העצים.** יש עצלניות ומחמילות אם יאפו כל כך ויש תנור שאינו חם מהר ויש עצים שאינם נבערים מהר: **זה הכלל תפח.** הבצק בידה שהיא רוצה שרוצה לתפוח: **בצבוק.** ידיה במים צונן ותקטפנה ותצטנן: **גמ' תנא לשה היא מקטפת.** אדרבנן קאי. הראשונה שקדמה לגוש מלא התנור קטן שלהן תחלה כשהיא מקטפת דהיינו עריכה שקורין אנטורטי"ר וחברתה מתחלת לגוש עיסה שלה: **מקטפת היא אופה.** וזו הראשונה שהיתה מקטפת עכשיו וגמרה קיטופה היא אופה ונותנת לתנור וחבירתה שהיתה לשה מקטפת תחתיה והשלישית לשה וכשגמרה ראשונה לאפות גמרה אמצעית לקטף ואחרונה לגוש הרי האמצעית המקטפת אופה וחבירתה האחרונה מקטפת תחתיה והראשונה חוזרת ולשה שהיו תנורין קטנים ולא היתה מספקת [אלא] כמלא תנור: **וכן חוזרות חלילה.** חלילה לשון מחול סביב סביב: **דנתי לפני רבן גמליאל.** שהיה אומר כלל דבר בכל שלש נשים לשות כאחת וממתנת האחת עד שיאפו השתים: **מתני' שיאור.** שלא החמיץ כל צרכו: **סידוק.** כשהוא מחמיץ נעשין בו סדקין: **קרני חגבים.** סדק לכאן וסדק לכאן: **זה וזה האוכלו בכרת.** דקרני חגבים נמי סידוק הוי: **ואיזהו שיאור.** שפטור זה שאין בו סדק אצל הכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו ומתוך פחד ורתת פניו מכסיפין: **גמ'** חכמים דברייתא הוא ר' יהודה דמתני' וחכמים דמתני' הוא ר' מאיר: ה"ג בברייתא **וחכמים אומרים אי זהו שיאור לקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו בכרת: והא אנן תנן.** דר' יהודה פטר בשיאור דידיה דאע"ג דאמר ישרף לא מיחייב עלה לא מלקות ולא כרת: **אימא לרבי מאיר זה וזה.** בין שיאור דרבי יהודה לקרני חגבים בין סידוק חייבין כרת דתרוייהו לרבי מאיר סידוק ניהו: **כמה סדקין מלמטה.** בתוכו הלכך כי הוי למעלה כקרני חגבים הוי למטה כנתערבו סדקין:

מתני'

שיאור שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו, סידוק כקרני חגבים. מאי טעמא שאין לך סדק מלמעלה שאין בו כמה סדקין מלמטה, ובתרוייהו האוכלו חייב כרת, נמצא שיאור דר' יהודה סידוק לר' מאיר. ת"ר **אי זהו שיאור** כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה, וזה וזה האוכלו חייב כרת. ואקשינן מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא ר' יהודה, וכי ר' יהודה מחייב אקרני חגבים כרת, והתנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי יהודה. ושנינן אימא זה וזה, כלומר בין סידוק כקרני חגבים בין סידוק שנתערבו סדקין זה בזה לר' מאיר אחד הוא כל סדק זה וזה חייב כרת. וקי"ל כר' מאיר דשנה לן תנא בלשון דחכמים.

חמשת רבעים. לוגין ליפורים שהן שבעה ועוד מדבריים שזה הוא שיעור העומר שהיתה עיסת מדבר שנאמר גבי חלה (במדבר טו) לאשית עריסותיכם כדי עריסותיכם דהיינו עיסת מדבר שהוא עומר לגולגולת והוא עשירית האיפה והאיפה שלש סאין וסאה ששה קבין מדבריות חשוב עישור שבהן ותמצא שבעה רבעי קב ובילה וחומש בילה. כילד חלק שלש סאין שהן שמונה עשרה קבין ועשה מהן רבעי קב היינו לוגין ותמצא בהן שבעים ושנים לוג טול עישור של שבעים הרי שבעה והשנים הנשאלים שתים עשרה בילים הן עישור שלהן בילה וחומש בילה הרי שבעה רבעים ועוד דהוא בילה וחומש בילה. ובירושלים הוסיפו על המדות שתות מלבר שהוא חומש מלגו שנתנו ששה מן הראשונים בתוך חמשה האחרונים הרי ששת רבעים הראשונים נעשו חמשה והרובע ובילה וחומש הנשאלים נעשו רובע שהרובע שש בילים עשה מהן חמש בילים גדולות והבילה וחומש בילה נעשית בילה גדולה שביתוסף עליה חומשא מלגו דהוא שתות מלבר הרי שש בילים גדולות דהוא רובע קב גדול הרי עומר המדבר ששה רבעים ירושלמיים וסאה ליפורית עודפת על ירושלמית שתות מלבר כדאמר בעירובין (דף פג.) הרי עומר שהיה ששה רבעים ירושלמיים נכנס בחמש ליפורייס:

נהוג למיפא בפיסחא קפיזא קפיזא. שלשת לוגין לחומרא לשומרו מן החימוץ: **אמר לי'.** כר' אליעזר סביר' לן דהסל מצרפן לחלה לאחר אפייתן. והתידגא קיימא לן כר' אליעזר בחלה של אור לתין שורפין קדשים ביום טוב ולהשהותם אי אפשר ומשיקרא עליה שם אסור לאפותה דהא לאו לאכילה היא ולא קיימן עלה שם אלא עושה חררה קטנה אצל גדולה ואופה שתיהן וכשהוא רודה נותנן לכלי והוא מצרפם ונוטל הקטנה וקורא שם ומברך ומצניעה ושורפה משתחשך או למחר וכן הורה לנו רבינו

מסורת הש"ס

א) שבת עו: [חלה פ"ג מ"ו] עדיות פ"ל [מ"ב], ב) [ל"ל דתנן], ג) נדה מ. [חלה פ"ג מ"ד], ד) לעיל מג., ה) מכילתא בא פרשה פו, ו) [לעיל מג. מנחות נג. מוקין כג:], ז) [וע"ע תוס' שבת טו. ד"ה רבי יוסי אומר ובעירובין פג: ד"ה שבעת],

גליון הש"ם

גמ' מהו תוך כלי בעינן. עיין עוד אבן מגינה כל ע"ל ד"ה דאורייתא: **מתני' לא כל הנשים.** כעין זה יבמות קכ ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רש"ג אומר ככרות כו'. נ"ב הוא תנור והוא דברי ת"ק דמתני' דחלה ועיין תוס': [ב] רש"י ד"ה תנור מצרפן אף תנור כו'. נ"ב בירושלמי (פ"ב דחלה) אימא דוקא תנור ולא סל:

לעזי רש"י

קוילו"ש [קילי"ש]. יתדות (של משחק), וכאן בהשאלה: כעבים מאורכים. אינטורטי"ר. לעצב.

מוסף רש"י

הרודה ונותן לסל. כגון שהיה לו את עיסתו פחות מחמשת רבעים, לפוטרו מן החלה, הסל מצרפן לחלה. כשרודן מן התנור (נדה ח.). **ראי דהו שיאור כל שהכסיפו פניו.** ר"מ קרי שיאור את שהכסיפו פניו וחסו מחילת חימוצו, ורבי יהודה הוי שיאור שהתחיל ליסדק כגר סדקין דקין כקרני חגבים, אחד לכאן ואחד לכאן, אבל שהכסיפו פניו לר' יהודה אלה היא, ולר"מ קרני חגבים ממש גמור הוא (לעיל מג.).

מוסף תוספות

א. וא"כ קודם שהופרשה איכא בה יותר מה' רבעים ומשום הכי קאמר ועוד. תוס' ר"פ. דחלה אין לה שיעור מן התורה. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל (המשך)

תלטוש בצונן. ויש אומרים כנפה. **שיאור ישרף והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת כו'.** במשנתנו שנה לנו דברי ר' מאיר בלשון חכמים, ובברייתא שנה לנו דברי ר' יהודה בלשון חכמים. לרבי יהודה השיאור כקרני חגבים והסידוק שנתערבו סדקין זה בזה, ולר' מאיר

רבינו חננאל

אמר רב יוסף הני נשי דידן. כלומר בני ביתו נהגו למיפא קפיזא קפיזא בפסח שהוא פחות מקבא מלוגנאה. ואמר להו אביי נתרחקו מאיסור דחמץ ואפקינו תורת חלה. אמר ליה לא מפקעינן מחלה, אלא עבדין כר' אליעזר, דתנן ר' אליעזר אמר הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה. **ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר.** בכברות שנושכות זו את זו ונראות כאלו נכנסות זו בתוך זו. ואפילו בעבין שאין נושכות הסל מצרפן. **בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזביז.** פירוש לבזביז מסגרת. מהו, מי מצרפן לחלה דאויר כלי מצרף והא איכא אויר, או דלמא תוך כלי מצרף והא לית ליה תוך ועלתה בתיקו. **תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן לחלה.** ר' יהושע אומר תנור מצרפן, רבן שמעון בן גמליאל אומר ככרות נושכות זו את זו מצרפות. כולן שוין שאם אין בעיסה כשיעור להוציא ממנה חלה, ואפאה עיסה אחר עיסה ונצטרפו חייב, כדכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ, מלמד שאם יעקב בן יקר: **שנושכות זו אם זו.** שהן רחבות ועגולות כעין שלנו וכשמדביקין זו אצל זו בתנור נושכות זו מזו הלכך חדא היא: **אבל בעבין.** קוילו"ש בלע"ז ארוכין וקצרין ואין נושכין זה מזה: **טבלא שאין לה לבזבז.** מסגרת ושפה סביב לה ורדה פת לתוכה מן התנור: **מהו.** שתצטרף לר' אליעזר: **תנור מצרפן.** [ב] אף תנור מצרפן אף על פי שלא נתנן לסל: **לכרות של בבל הוי.** אבל כעבין לא: **מתני' רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת.** כל אחת מלא התנור ואין כאן חימוץ אף על פי שהאחת ממתנת עד שיאפו השתים: **וחכמים אומרים.** אין להקל כל כך שיהו לשות כאחת אלא שלש נשים עוסקות כל אחת בצבק שלה: **אחת לשה.** האחרונה לשה כשחבירתה האמצעית מקטפת והשלישית שלשה תחלה אופה וסידרא מפרש בגמרא: **לא כל הנשים.** יש עצלניות ומחמילות אם יאפו כל כך ויש תנור שאינו חם מהר ויש עצים שאינם נבערים מהר: **זה הכלל תפח.** הבצק בידה שהיא רוצה שרוצה לתפוח: **בצבוק.** ידיה במים צונן ותקטפנה ותצטנן: **גמ' תנא לשה היא מקטפת.** אדרבנן קאי. הראשונה שקדמה לגוש מלא התנור קטן שלהן תחלה כשהיא מקטפת דהיינו עריכה שקורין אנטורטי"ר וחברתה מתחלת לגוש עיסה שלה: **מקטפת היא אופה.** וזו הראשונה שהיתה מקטפת עכשיו וגמרה קיטופה היא אופה ונותנת לתנור וחבירתה שהיתה לשה מקטפת תחתיה והשלישית לשה וכשגמרה ראשונה לאפות גמרה אמצעית לקטף ואחרונה לגוש הרי האמצעית המקטפת אופה וחבירתה האחרונה מקטפת תחתיה והראשונה חוזרת ולשה שהיו תנורין קטנים ולא היתה מספקת [אלא] כמלא תנור: **וכן חוזרות חלילה.** חלילה לשון מחול סביב סביב: **דנתי לפני רבן גמליאל.** שהיה אומר כלל דבר בכל שלש נשים לשות כאחת וממתנת האחת עד שיאפו השתים: **מתני' שיאור.** שלא החמיץ כל צרכו: **סידוק.** כשהוא מחמיץ נעשין בו סדקין: **קרני חגבים.** סדק לכאן וסדק לכאן: **זה וזה האוכלו בכרת.** דקרני חגבים נמי סידוק הוי: **ואיזהו שיאור.** שפטור זה שאין בו סדק אצל הכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו ומתוך פחד ורתת פניו מכסיפין: **גמ'** חכמים דברייתא הוא ר' יהודה דמתני' וחכמים דמתני' הוא ר' מאיר: ה"ג בברייתא **וחכמים אומרים אי זהו שיאור לקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו בכרת: והא אנן תנן.** דר' יהודה פטר בשיאור דידיה דאע"ג דאמר ישרף לא מיחייב עלה לא מלקות ולא כרת: **אימא לרבי מאיר זה וזה.** בין שיאור דרבי יהודה לקרני חגבים בין סידוק חייבין כרת דתרוייהו לרבי מאיר סידוק ניהו: **כמה סדקין מלמטה.** בתוכו הלכך כי הוי למעלה כקרני חגבים הוי למטה כנתערבו סדקין:

מתני'

אמר מר' פ"ו מהל' כיפורים הלכה טו סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף ג:

מב ב מר' פ"ב מהל' מלה הלכה יא סמג לאוין עט טור ש"ע ס"ח סי' תנו ס"ג:

מג ג ד טוש"ע ס"ח סי' תנו ס"ג:

מד ה ו מר' פ"ו מהל' כיפורים הלכה טז יז סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכה סעיף ג:

מה ז מר' פ"ב מהל' ממן הלכה יג סמג לאוין עט טור ש"ע ס"ח סי' תנו סעיף ב:

מו ח טור ש"ע שם:

מז א מר' פ"ו מהל' כיפורים הלכה טו סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף ג:

מח ב מר' פ"ב מהל' מלה הלכה יא סמג לאוין עט טור ש"ע ס"ח סי' תנו ס"ג:

מט ג ד טוש"ע ס"ח סי' תנו ס"ג:

נ ה ו מר' פ"ו מהל' כיפורים הלכה טז יז סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכה סעיף ג:

נא ז מר' פ"ב מהל' ממן הלכה יג סמג לאוין עט טור ש"ע ס"ח סי' תנו סעיף ב:

נב ח טור ש"ע שם: